

sectarian medical schools were the first medical educational establishments that trained women. Nevertheless, proprietary and sectarian medical schools had weak points, such as lack of unification in terms of entry requirements, poor material and technical base, abandoned and dirty buildings, incompetent academic staff, low tuition fee, almost no practical classes, insufficient clinical education, etc. These factors led to the closure of almost all proprietary and sectarian medical schools, with the osteopathic one being the exception.

As for the prospects of further research, we are going to highlight the preconditions of the reform in the American medical education in the early 20th century, and to point out Flexner's recommendations in the context of the medical educational paradigm (based on the work "Medical education in the United States and Canada: a report to the Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching", 1910).

Key words: American medical education, pedagogical views, F. Billings, A. Flexner, proprietary medical school, sectarian medical school, homeopaths, eclectics, physiomedicals, osteopaths.

УДК 37.017.7:375.27(477+438)

Маріола Міровська

Університет ім. Яна Длugoша в Ченстохова
(Республіка Польща)

ORCID ID 0000-0002-4257-1528

DOI 10.24139/2312-5993/2018.06/036-045

ГАРАНТИ І РИЗИКИ ЗДОБУТТЯ СУЧАСНИМ СТУДЕНТОМ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ

Стаття спрямована на вивчення у студентів закладів вищої освіти України та Польщі презентацій вищої освіти щодо власних вимірів сучасності як чинника нагальності перегляду концепції сучасної вищої освіти загалом. Стверджується, що здобуття вищої освіти вже не сприймається сучасним студентом основною умовою власної професіоналізації: у ній вбачається, перш за все, джерело власного розвитку та соціалізації. Констатується, що гарантами здобуття вищої освіти виступають батьки студентів, а також демократичні форми державної та спонсорської підтримки зростання самостійності студента через гранти, конкурси та цільові стипендії, які мінімізують ризики процесів залежності та споживацтва. Перехід закладів вищої освіти на соціалізуючі форми управління освітнім процесом студента видається більш перспективним, ніж пролонгація виховного напрямку роботи. Цьому буде слугувати формування простору самоорганізації й посилення процесів студентського самоуправління, актуалізацію якого вже можна спостерігати в польського студентства.

Ключові слова: студент, заклад вищої школи, кроскультурне дослідження, Польща, Україна.

Постановка проблеми. Процеси глобалізації та формування інформаційного суспільства висувають все більші вимоги до сучасної людини: її компетентності, кваліфікованості, грамотності в різних сферах життя, надаючи тим самим їй можливість розширювати свою діяльність у різних соціальних просторах (від реальних до віртуальних). У всі історичні епохи освіта виступала умовою набуття такої здатності, а в контексті

сучасних трансформацій набуває особливої значущості. Натомість освітня парадигма завше базується на традиційній, набутій у попередньому досвіді системі знань, яка транслюється старшим поколінням меншому. Процеси глобалізації та розбудови інформаційного простору внесли суттєві зміни в трансляційні процеси передачі знань: скоротилася дистанція між носіями знань і їх отримувачами, змінилися форми їх накопичення та відбувся перерозподіл у переліку носіїв знань. За таких умов заклади вищої освіти вже не можуть розцінюватися флагманами в освітньому процесі, оскільки інформаційні джерела набули широкої доступності й вийшли із пріоритетності володіння певними інституціями, яким раніше переважно виступали наукові лабораторії закладів освіти. За таких умов природним видається перегляд значення й можливостей соціального інституту вищої освіти у становленні молодого людини. На нашу думку, цей перегляд слід здійснювати саме з позиції молодого людини, яка «прийшла» здобувати вищу освіту в заклад освіти: з позиції її потреб та запитів, прагнень у житті та перспектив, а також визначення її ролі у своєму житті.

Аналіз актуальних досліджень. На жаль, коло наукових досліджень мало приділяє уваги вивченню й перегляду розвитку усталених інституцій щодо нових соціальних умов. Тож питання перегляду розуміння молоддю і студентами ролі вищої освіти, як усталеної форми набуття вищого кваліфікаційного рівня, не постали пріоритетними у сфері наукових знань. Переважно наукові праці розкривають лише певні сторони цього процесу, як-то: питання адаптації студента до умов навчання в закладі вищої освіти (Мирончак, 2013; Першина, 2011), проблема змін в освітній парадигмі та труднощів щодо її впровадження (Карпюк, 2011; Куклін, 2012); питання підтримки студента під час навчання щодо його стану здоров'я (Олексенко, 2011; Овчарук), посилення здатності до подолання негативної конкурентної поведінки у студентському доквіллі (Голярдик, 2015), подолання проблем першого року навчання в закладі вищої освіти (Рогачова, 2016), навчання студентів, які мають функціональні обмеження (Іванчук). У контексті вищезазначеного науковцями та практиками переважно рекомендуються різні програми соціально-психологічної підтримки та супроводу, що можуть реалізуватися або в межах освітнього простору закладу, або поза його межами, зокрема щодо сфери педагогічних професій (Бабак, 2015). Натомість нас цікавили самі студенти та їх розуміння вищої освіти в контексті власного життя. Нами вже була здійснена спроба щодо вивчення потреб і запитів студентів закладів вищої освіти України (Міровська, 2018), що спонукала нас порівняти отримані дані із даними вибірки польських студентів.

Таким чином, **метою нашої статті** було вивчення розуміння студентами України та Республіки Польща ролі вищої освіти в їхньому житті, а також уточнення ймовірних гарантів і ризиків щодо її здобуття.

Перед нами були поставлені **такі завдання**: 1) уточнити розуміння студентами значення для себе вищої освіти; 2) визначити способи підтримки студента під час навчання в закладі вищої освіти (далі ЗВО) та ризику їх втрати; 3) здійснити порівняльний аналіз вищеназваних показників на прикладі студентів України та Республіки Польща.

Виклад основного матеріалу. Дослідження здійснювалося методом випадкового опитування під час різних видів діяльності студентів: студентських таборів, екскурсійних програм, дискусійних клубів тощо. Таким чином, вибірка складалася зі студентів різних закладів вищої освіти України та Республіки Польща. Всього в дослідженні взяли участь 600 студентів, які в рівних пропорціях представляли заклади вищої освіти України та Республіки Польща. **Методами дослідження** послуговували *бесіди* зі студентами та *анкетування*, які були спрямовані на вивчення розуміння студентами значення вищої освіти для розбудови власного життя, а також їхнього бачення ресурсів життєдіяльності під час навчання в університеті. Також у межах цього дослідження був здійснений аналіз сайтів закладів вищої освіти України та Республіки Польща на предмет виявлення видів діяльності студентів та організаційного забезпечення їхньої підтримки під час навчання у ЗВО.

Аналіз асоціативного ряду щодо «вищої освіти» показав, що вища освіта традиційно асоціюється із саморозвитком, соціальним статусом, добробутом, а також посиленням якостей просоціальності, як здатності до мирного співіснування, та дорослістю. Також вища освіта розглядається як така, що слугує професійному та трудовому самовизначенню й потребує певних вкладень (матеріальних, особистісних, розумових) і несе певні збитки та обмеження. Вища освіта асоціюється з розумом людини, а її атрибути викликають як позитивний, так і негативний емоційний відгук. Позитивно оцінюється студентське середовище, місце проживання (гуртожиток), що розглядається як зона вільного самовизначення і планування власного часу; аудиторії та приміщення закладу, що суттєво відрізняються від шкільних. Негативно оцінюється вимушене надмірне розумове перевантаження, обмеження часу на власного дозвілля, недосипання тощо (Міровська, 2018). Дані нашого дослідження підтверджуються розвідками інших учених, які констатують освітнє середовище як стресогенне, зокрема в роботі О.Фірсової надається перелік соціально-психологічних чинників стресу у студентів, де окрім особистісних чинників виділяються і чинники фінансового забезпечення навчання студента, і чинники освітнього середовища (Фірсова, 2010).

У розподілі названих тенденцій нами не були виявленні значущі відмінності між студентами України та Польщі. Як студенти України, так і Польщі не надають перевагу ні одній із названих сфер при описі поняття вищої освіти. Це засвідчує, що вища освіта не оцінюється студентами однозначно умовою професійного та кар'єрного росту, працевлаштування й саморозвитку. Отримані дані підкреслюють значення вищої освіти як всеохоплюючого показника життя людини, а не націленого на досягнення певного результату. Тож продовжувати стверджувати, що в сучасному світі опанування вищою освітою є умовою професійного становлення – не співпадає з уявленнями як українських, так і польських студентів. Нами було встановлено, що таке уявлення транслюється молоді переважно їхніми батьками, саме які і вбачають у вищій освіті кращі перспективи для своїх дітей. Більшість тих, хто вступив до закладів вищої освіти, це зробили за порадою своїх батьків і за їх підтримки та насаги. Також було встановлено, що саме їхня фінансова підтримка робить реальним для студента процес навчання у ЗВО. Так, студенти Республіки Польща відмітили, що фінансову підтримку під час навчання у ЗВО їм надають саме батьки, на чому наголосили 56,7 % студентів Республіки Польща і 77,3 % – України.

Окрім батьківської фінансової допомоги студенти відмітили й інші засоби забезпечення їх життєдіяльності під час навчання у ЗВО. Наявність фінансової підтримки засобом власного працевлаштування відмітили 25 % польських студентів і 17,5 % українських. На підтримку шляхом отримання стипендії вказали 8,5 % українських студентів і 15 % польських. Приведені дані показують, що готовність батьків вкладати фінансові ресурси в освіту власних дітей залишається значущим чинником підтримки студента при навчанні в закладі вищої освіти як України, так і Польщі. Ризиком для студента може послугувати відмова батьків від надання такої підтримки. Таким чином, процес опанування студентом вищої освіти перебуває в переважній більшості під контролем фінансової підтримки їхніх батьків та їхніх поглядів на значення вищої освіти в соціальному становленні.

Щодо *освітнього середовища закладу вищої освіти*, то польські студенти у 93 % відмічають наявність у закладі таких місць, які можуть бути доволіно використаними студентами для вільного спілкування (при 64,7 % відповідях українських студентів). Також польські студенти улюбленими місцями називають ті, де можуть поєднатися задоволення потреб спілкування із потребою в харчуванні та палінні. Таким чином, їдальня (63,3 %) і місце для паління (16,7 %) є найбільш улюбленими місцями для польських студентів. Щодо українських студентів, то діапазон їхніх улюблених місць у ЗВО виявився набагато більшим, однак відсоток тих, хто не має такого місця на території закладу вищої освіти, теж виявився вагомим і складає 26,2 %. Натомість польські студенти у 20 % взагалі не надали відповідь на це запитання.

Загалом переважна більшість студентів ЗВО відчують пошанування в закладі, в якому навчаються, на чому наголосили 74 % українських і 60 % польських студентів. Водночас студенти Польщі менше надають значення та думають щодо їхнього пошанування в закладі вищої освіти: на цей факт вказали 30 % польських студентів і 7 % українських. Натомість 19 % українських студентів і 10 % польських відмітили, що вони не відчують себе пошанованими у ЗВО. На нашу думку, є важливим відчувати своє значення в закладі, де здобуваєш освіту, оскільки задоволення потреб у пошануванні підвищує здатність до навчання та стимулює процеси самореалізації й самоактуалізації людини.

Важливість технічного оснащення ЗВО відмічають більше польські студенти (63,3 % проти 37,6 % українських студентів), як і рівень забезпечення доступності до наявних комп'ютерів (36,7 % проти 19,7 % українських студентів). Можна сказати, що українські студенти менш вимогливі щодо технічного забезпечення освітнього процесу й можливостей ЗВО надавати необхідну технічну підтримку для забезпечення індивідуального процесу навчання, ніж це демонструють польські студенти. Практика розташування комп'ютерів у холах та на коридорах ЗВО, як у найбільш доступних місцях, вже є типовою для польських ЗВО і лише започатковується в Україні. Узагальнюючи сказане вище можемо відмітити, що польські студенти виказують більш практичну орієнтованість під час перебування у ЗВО, чому слугують спеціально підготовлені та обладнані приміщення з передбаченням достатньої кількості вільних місць для організації спілкування, доступності техніки й доступу до інформаційних джерел, обладнанням на території ЗВО блоків харчування та спеціальних місць для паління. Все вищесказане може слугувати відчуттю комфорту та пошанування, виступаючи чинниками, які створюють освітній простір зручним для користування під час навчання студента у ЗВО.

На предмет підтримки, яку надає студентам ЗВО, слід відмітити, що студенти України та Польщі однаковою мірою фіксують важливість правової грамотності, що надає їм можливість отримати законодавчо-обґрунтовані додаткові форми підтримки (допомога у стані хвороби, академвідпустка тощо) а також компетентно використати ресурси, які надає ЗВО щодо процесу освіти (студентський квиток як можливість отримати певні послуги на пільговій основі тощо). Для отримання такої інформації українські студенти більшою мірою опираються на керівництво ЗВО (19,8 % та 16,7 % польських студентів). Натомість польські студенти більше опираються на деканат (33,3 % та 17,6 % українських студентів) та на інформацію від інших студентів (50 % проти 24,7 % українських студентів). Останні дані можуть свідчити про ширшу мережу у ЗВО студентських зв'язків саме польських студентів як показника їхньої інтеграції під час навчання у ЗВО. Аналіз структур, які працюють

безпосередньо для вирішення потреб студентів у ЗВО Польщі показав не лише їх більший перелік, а й переважну їхню зорієнтованість на самоорганізацію студентів та самодопомогу (Карпуленко, 2010). Окрім студентського самоуправління та студентського парламенту, які структурують студентське життя у ЗВО (соціально-побутову та культурну діяльність), існують відділи, які організують заходи щодо професійного самовизначення студента та допомоги у працевлаштуванні під час навчання (Бюро кар'єрного росту), а також підтримки студентів, які мають функціональні обмеження (уповноважений ректора до справ студента) (Załącznik nr 1, 2017). Слід відмітити, що виховний напрям у ЗВО Польщі інтегрувався у процеси соціалізації.

Натомість у структурах ЗВО України ще залишилася орієнтація на організацію виховного процесу, що, на нашу думку, не відповідає ні віковим характеристикам тих, хто навчається, ні задачам ЗВО щодо підготовки самостійного та професійно-зорієнтованого фахівця. Аналіз сайтів ЗВО України показав наявність таких посад, як заступник директора з виховної роботи. Видається, що слід переглянути роботу ЗВО зі студентами, надаючи перевагу питанням підтримки процесів соціалізуючого спрямування й формуванню загальної культури студента, що має інтегруватися як частина культури самого закладу. Підтримка ідеї виховання у ЗВО має бути переглянута з огляду на демократичні реформи в Україні, які спрямовані на децентралізацію й формування громадянського суспільства, чому може слугувати надання більшої уваги такій формі діяльності, як студентське самоврядування. Розбудова студентського самоврядування як на загальнодержавному, так і на рівні ЗВО видається позитивним напрямом формування державної політики у сфері вищої освіти (Карпуленко, 2010). Все вказане вище засвідчує, що посилення інформаційної підтримки, створення у ЗВО самоорганізованого простору для студентського навчання, активізація вкладень у студентське самоврядування й надання переваг соціалізуючому напрямку над виховним в освітньому процесі зменшить ризики тоталітарного впливу, розширяючи можливості для входження студента у відкритий інформаційний простір суспільства.

Переваги соціалізуючої політики ЗВО отримали підтвердження у виборі напрямів та форм бажаної підтримки під час навчання у ЗВО. Так, дослідження показало, що польські студенти більше орієнтовані на отримання соціально-інформаційної (наявна 16,7 % при бажаній 60 %) та технічно-інформаційної (наявна 33,3 % при бажаній 60 %) підтримки. Натомість в українських студентів переважають запити щодо навчальної (наявна 25,5 % при бажаній 60 %) та матеріальної (наявна 14 % при бажаній 60 %) підтримки. Польські студенти більше орієнтовані на волонтерську діяльність (40 % проти 15 % українських студентів), участь у наукових колах (1,8 % проти 20 % польських студентів) та культурних заходах (18,1 % проти

40% польських студентів). Обсяг названих ресурсів, які можуть надавати підтримку студентові у процесі опанування ним вищою освітою теж виявився більшим у польських студентів, серед яких окрім стипендії, додаткової фінансової підтримки та системи студентських пільг перераховані такі форми отримання додаткової підтримки, як-то: гранти (10 %) та фінансування проектної діяльності (15 %), а також цільові конкурси, участь у яких посилює зацікавленість щодо наукової діяльності й активізує процес опанування професійними навичками. На нашу думку, розвиток соціалізуючих форм підтримки студента під час навчання у ЗВО та розширення грантів на проектні пропозиції в різних сферах знань може стати гарантом підтримки студента під час його навчання.

Висновки. Проведене порівняльне дослідження показало, що студенти не розглядають вищу освіту основною умовою власної професіоналізації, а вбачають у вищій освіті джерело власного розвитку й соціалізації. Таке бачення характерно і студентам Польщі, і України. Незалежно від країни проживання основним пропагандистом вищої освіти виступає старше покоління, яке формує у своїх дітей орієнтацію на отримання вищої освіти і за можливості надає фінансову підтримку під час їхнього навчання у студентському віці. Формування у ЗВО простору самоорганізації (щодо технічного оснащення, спілкування, навчання тощо) та посилення процесів студентського самоуправління можна вважати чинниками вивільнення освіти із авторитарного управління й опанування новими освітніми горизонтами відкритого освітнього простору глобалізованого суспільства, ініціацію якого вже можна спостерігати в польського студентства. Створення системи підтримки ініціатив студентів засобом створення грантів на проектні пропозиції буде посилювати потенціал та можливості студента щодо власного процесу опанування освітою з мінімізацією процесів залежності та споживацтва. Розбудова освітнього середовища з посиленням соціалізуючого напрямку підтримки студента у процесі навчання видається більш перспективним, ніж пролонгація виховного напрямку роботи.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі може бути вивчення системи підтримки студента у процесі його навчання у ЗВО на предмет пошуку більш оптимальних його форм у змінених умовах децентралізації державної влади й формування громадянського суспільства в Україні. Здійснення порівняльного аналізу отриманих здобутків із ситуацією в Польщі може стати додатковим аргументом при оцінці отриманих даних.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабак, К. В. (2015). Психологічний супровід професійного розвитку студентів педагогічних ВНЗ. *Проблеми сучасної психології*, 2 (8), 28–33 (Babak, K. V. (2015). Psychological support of professional development of students of pedagogical universities. *Problems of modern psychology*, 2 (8), 28–33).

2. Голярдик, Н. А. (2015). Практичні рекомендації щодо психологічної підтримки студентів, які потерпають від негативної конкурентної поведінки у студентському довіллі. *Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України. Серія Психологічні науки*, 1, 43–55 (Holiardyk, N. A. (2015). Practical recommendations on psychological support for students suffering from negative competitive behavior in the student environment. *Collection of scientific works of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Series Psychological Sciences*, 1, 43–55).

3. Іванюк, І. Я. (2009). Адаптація студентів з обмеженими можливостями в умовах інтегрованого навчання. *Збірник наукових праць. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*, 6 (8), 24–32. Режим доступу: <http://ap.uu.edu.ua/article/141> (Ivaniuk, I. Ya. (2009). Adapting students with disabilities in an integrated learning environment. *Collection of scientific works. Actual problems of education and upbringing of people with special needs*, 6 (8), 24–32. Retrieved from: <http://ap.uu.edu.ua/article/141>).

4. Карпюк, О. А. (2011). Україна на шляху глобалізації освітнього простору. *Вісник ЖДТУ. Серія Економічні науки*, 4 (58), 230–232. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2011-4\(58\)-230-232](https://doi.org/10.26642/jen-2011-4(58)-230-232). Режим доступу: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/61662> (Karpiuk, O. A. (2011). Ukraine on the path to globalization of the educational space. *Journal of ZhSTU. Series Economic Sciences*, 4 (58), 230–232. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2011-4\(58\)-230-232](https://doi.org/10.26642/jen-2011-4(58)-230-232). Retrieved from: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/61662>).

5. Карпуленко, М. О. (2010). Студентське самоврядування у вищих навчальних закладах Польщі як фактор демократизації вищої освіти. *Державне управління: теорія і практика*, 2, 1–7. Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej11/txts/10kmovop.pdf> (Karpulenko, M. O. (2010). Student self-government in higher education institutions in Poland as a factor in the democratization of higher education. *Public Administration: Theory and Practice*, 2, 1–7. Retrieved from: <http://academy.gov.ua/ej/ej11/txts/10kmovop.pdf>).

6. Куклін, О. В. (2012). Концептуальні засади інноваційного розвитку вищих навчальних закладів. *Електронне наукове фахове видання. Ефективна економіка*, 6. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=6&y=2012> (Kuklin, O. V. (2012). Conceptual foundations of innovative development of higher education institutions. *Electronic scientific professional edition. Effective economy*, 6. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=6&y=2012>).

7. Мирончук, Н. М. (2013). Особливості адаптації студентів вищих навчальних закладів до змінених умов життєдіяльності. *Нові технології навчання*, 79, 82–85 (Myronchuk, N. M. (2013). Peculiarities of adaptation of students of higher education institutions to changed conditions of life. *New Learning Technologies*, 79, 82–85).

8. Міровська, М. (2018). Потреби та запити студента закладу вищої освіти України в умовах сучасності. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Педагогіка»*, 4 (7). Режим доступу: <http://am.eor.by/index.php/gallery/126-vipusk-4-7-2018> (Mirovska, M. (2018). Requirements and inquiries of a student of a higher educational establishment in Ukraine in present conditions. *Adaptive management: theory and practice. Series "Pedagogy"*, 4 (7). Retrieved from: <http://am.eor.by/index.php/gallery/126-vipusk-4-7-2018>).

9. Овчарук, В. Г., Овчарук, В. В. (2012). *Формування здоров'я-зберігаючого середовища для студентів ВНЗ*. Режим доступу: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/13657> (Ovcharuk, V. H., Ovcharuk, V. V. (2012). *Formation of health-saving environment for students of higher educational establishments*. Retrieved from: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/13657>).

10. Першина, А. В. (2011). Психологічні чинники адаптації студентів до навчання у ВНЗ. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*,

5, 124–135. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mnf_2011_5_16 (Perslyna, A. V. (2011). Psychological factors of adaptation of students to study at universities. *International scientific forum: sociology, psychology, pedagogy, management*, 5, 124–135. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mnf_2011_5_16).

11. Рогачова, Т. (2016). Психологічні проблеми студентів на першому році навчання у ВНЗ: причини виникнення та можливості подолання. *Психологія і особистість*, 2 (10), Ч. 2, 228–236 (Rohachova, T. (2016). Psychological problems of students in the first year of study at universities: the reasons of occurrence and possibility of overcoming. *Psychology and Personality*, 2 (10), Part 2, 228–236).

12. Фірсова, О. Ю. (2010). Вплив стану психічного здоров'я студентів у період навчання у ВНЗ на реалізацію їх особистості. *Наука і освіта*, 3, 131–137. Режим доступу: http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2010/3_2010/32.pdf (Firsova, O. Yu. (2010). Influence of the state of mental health of students during the period of studying at higher educational establishments on the realization of their personality. *Science and Education*, 3, 131–137. Retrieved from: http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2010/3_2010/32.pdf).

13. *Załącznik nr 1 do Zarządzenia wewnętrznego Nr R0161/102/ 2017 Rektora AJD w Częstochowie z dnia 4.09.2017r.* Retrieved from: http://www.info.ajd.czest.pl/media/domeny/54/static/pub/akty/zwr/za%C5%82.%201_102%20do%20reg%20org.%20tj..pdf

РЕЗЮМЕ

Мировская Мариола. Гаранты и риски получения современным студентом высшего образования в Украине и Польше.

Статья направлена на изучение у студентов высших учреждений Украины и Польши презентаций высшего образования относительно собственных намерений современности как фактора необходимости пересмотра концепции современного высшего образования в целом.

Утверждается, что высшее образование уже не воспринимается современным студентом как главное условие собственной профессионализации. Студент скорее рассматривает его как источник собственного развития и социализации. Утверждается, что гарантом достижения высшего образования студента являются его родители, а также демократические формы государственной и спонсорской поддержки роста самостоятельности студента средствами системы грантов, конкурсов и целевых стипендий, которые минимизируют риски процессов зависимости и иждивенчества. Переход учреждений высшего образования на социализирующие формы управления образовательным процессом студента является более перспективными нежели пролонгация воспитательного направления работы. Этому будет служить создание пространства самоорганизации и усиления процессов студенческого самоуправления, активизация которого уже наблюдается у польских студентов.

Ключевые слова: студент, учреждение высшего образования, кроскультурное исследование, Польша, Украина.

SUMMARY

Mirowska Mariola. Guarantees and risks of obtaining higher education by a modern student in Ukraine and Poland.

The processes of globalization and development of information space have brought about significant changes in the knowledge transfer processes: the distance between

knowledge carriers and their recipients has decreased, the forms of their accumulation have changed, and the redistribution in the list of knowledge carriers has taken place. Under such conditions, institutions of higher education can no longer be regarded as flagships in the educational process, since information sources have become widely available and have lost priority in the ownership of certain institutions, which previously predominantly served scientific laboratories of education institutions. Under such conditions, it is natural to review the significance and opportunities of a social institution of higher education in the formation of a young person. In our opinion, this review should be carried out precisely from the standpoint of the young person who "has come" to obtain higher education in an education institution: from the standpoint of his/her needs and requests, aspirations in life and prospects, and also to determine its role in his/her life.

The aim of the article was to study the understanding by students of Ukraine and the Republic of Poland the role of higher education in their lives, as well as to clarify the probable guarantees and risks of its obtaining. The following tasks have been set: 1) to clarify students' understanding of the importance of higher education; 2) to identify the ways to support the student during education at the higher education institution (hereinafter referred to as HEI) and the risks of their loss; 3) to conduct a comparative analysis of the above-mentioned indicators on the example of the students of Ukraine and the Republic of Poland.

A comparative study has shown that students do not consider higher education as the main condition for their own professionalization, but see higher education as a source of their own development and socialization. This vision is typical for students from Poland and Ukraine. The analysis of the data has shown that, regardless of the country of residence, the main proponent of higher education is the older generation, which forms the orientation of their children for higher education and, if possible, provides financial support during their studies at the student's age.

Formation in the HEI of self-organization space (in terms of technical equipment, communication, training, etc.) and strengthening the processes of student self-government can be considered the factors of the liberation of education from authoritarian management and mastering new educational horizons of the open educational space of a globalized society, initiation of which can already be observed in Polish students. Creating a system of support for student initiatives through the provision of grants for project proposals will increase the potential and capabilities of the student for his own learning process by minimizing dependency and consumer processes.

The article states that development of the educational environment with strengthening of the socializing direction of student support in the educational process seems more promising than prolongation of the educational direction of work.

The continuation of intercultural research on the subject of studying the needs and inquiries of students concerning higher education will provide a greater basis for scientific and practical research in order to harmonize the process of obtaining higher education in accordance with the requirements of modernity.

Key words: *student, institution of higher education, cross-cultural research, Poland, Ukraine.*